

Depresjon og aldring

■ Tidlig aldring av cellene kan være et resultat av depresjon. Nett-tidsskriftet «Live-Science» skriver at i en undersøkelse av 1900 personer med depresjon og 500 mennesker uten, kunne det konstateres at cellealdringen hos deprimerte var mest fremskyndet. Forskerne tok i betraktning andre faktorer som vekt, alkoholinntak og røyking, og forskjellen var helt klar.

Depresjoner kan ha en nedslitende effekt på kroppen og forårsake tidlig aldring. Forskerne har undersøkt at det finnes en forbindelse mellom depresjon og tidligere aldring, men våger ikke å se bort fra at det kan ha vært andre årsaker til resultatene.

VISSTE DU AT...

... mye tyder på at irske mun-ker kom til Færøene før nor-røne mennesker innvandret dit?

... det utrydningstruede skjell-dyret i Sørøst-Asia er det eneste pattedyret som har rep-tillignende skjell?

... forkjølelse regnes som den vanligste sykdommen? De fles-te av oss er forkjølet 2-5 gan-ger i året.

... 50 prosent av alle nordmenn har minst ett hull i tennene?

Skifter kjønn

■ Albusneglen, som etter forske-res oppfatning er det mest utryd-ningstruede dyret i Middelhavet, kan skifte kjønn for å takle for-andringer i miljøet sitt. Nylig ble det oppdaget at denne sneglear-ten benytter kjønnsskifte som en strategi for å overleve.

Små eksemplarer av albusnegl er hanner mens store eksemplarer er hunner. Bare en sjelden gang skifter hunner kjønn til hann. Kanskje er det flere grunner til at albusnegler skifter kjønn enn tilpasning til omgivelsene, og dette skal nå utredes.

Taredød truer fisk

Sagtang, som er utbredt fra Nordvest-Spania til Øst-Finnmark og Grønland, danner undersjøiske skoger mange steder. Tangen utgjør viktige oppvekststeder for mange fiskearter. Nå skriver forskning, no at det viktige sagtangbeltet i Bretagne i Frankrike kan for-svinne. Det er doktorgrads-avhandlingen til Alexander Jüterbock ved Universitetet i Nord-land som dokumenterer dette.

Jüterbock har studert hvordan høyere havtemperaturer, forårsaket av klimaendringene, har ført til dyptgripende endringer langs den nordatlantiske kysten, og han rettet fokus mot tarearten sagtang, *Fucus serratus*. Han har på-vist at ved fortsatt temperatur-økning i havet vil de sørligste bestandene dø ut før år 2200.

På den annen side er det mulig

at temperaturøkning til gjengjeld kan opprette nye vekstområder for denne tarearten lenger nord, som omkring Island, Svalbard og Grønlands sørkyster.

At man ikke kan gå sikkert ut fra at dette kommer til å skje, skyldes blant annet usikkerhet omkring konkurranse med andre tarearter og mulig mindre sollys.

Hetebølger i havet reduserer både tettheten av forekomstene og det genetiske mangfoldet hos sagtang. Man har sett dette i de sørligste bestandene av sagtang i Spania.

Foreløpig ser det ut til at det viktige sagtang-beltet i Bretagne er mer motstandsdyktig enn det spanske fordi det ikke har vært utsatt for de samme ekstreme og ødeleggende hetebølgene som rammet Europa i 2003 og 2007.

Det eneste man derfor kan si

med sikkerhet i dag, er at de sør-ligste sagtangbeltene i Europa, altså i Nord-Spania, er truet av utslettelse.

En del av problemet er at kli-maendringene inntreffer så raskt at sagtangen ikke er i stand til å tilpasse seg disse.

Sagtang har, i motsetning til blæretang som kan spre seg med luftfylte blærer, problemer med å utbre seg blant annet ved hjelp av havstrømmer.

Jüterbocks studier understre-ker og støtter tilsvarende studier av andre tare- og algearter som også er i ferd med å bli borte på kystene av Spania og til dels Frankrike.

Konsekvensene av dette er uante, men vil trolig redusere fiskebestander sterkt, siden mye fiskeyngel mister viktige oppvekstområder.

Tidlig jordbruk

■ En ny studie viser at tamdyrhold oppsto like tid-lig (om ikke noe før) i Kina som i Midtøsten.

Dette oppsto i Kina for om lag 12 600 år siden mens mennesker i Indus-dalen i det nåværende Pakistan begynte med kveghold for omkring 10 500 år siden.

Dette viser at temming av kveg oppsto uavhen-

g av hverandre i flere regioner på Jorden.

Det var i Nordøst-Kina man grov opp den hittil eldste tamkveg-kjeven som er C14-datert til å være 12 610 år f. Kr.

Analysen har vist at dette kveget er fra en annen utviklingsgren enn kveget som ble temmet i Midt-østen og Sørøst-Asia.